

14. 4. 2010

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K současné situaci v českém rozhodčím řízení

V posledních měsících pozorujeme vzrůstající politické tlaky na omezení rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech či dokonce obecně. Tyto tlaky se projevují nejen radikálními poslanceckými návrhy na novelizaci zákona č. [216/1994](#) Sb. o rozhodčím řízení, ale snad ještě radikálnějšími rozhodnutími některých soudů, v poslední době jde například o kontroverzní rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, z 28.5.2009. Tato rozhodnutí nejen že nejsou v souladu s jasně formulovaným textem zákona o rozhodčím řízení, ale jsou i v rozporu s praxí, která se za desítky let ustálila v civilizovaných zemích euroatlantického prostoru na základě Vzorového zákona o obchodní arbitráži, přijatého Komisí OSN pro právo mezinárodního obchodu (UNCITRAL). Tyto kroky jsou o to nebezpečnější, že se neomezují jen na rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech, ale dopadají i na obchodní arbitráž včetně obchodní arbitráže mezinárodní, pokud by se měla konat na českém území. Uvedené rozhodnutí Vrchního soudu by tak například na našem území zmařilo provádění velmi rozšířené formy rozhodčího řízení ad hoc, zaštiťovaného Mezinárodní obchodní komorou v Paříži.

V obchodní arbitráži jsou již desítky let velice časté rozhodčí doložky doporučené touto mezinárodní institucí, kde Mezinárodní obchodní komora v Paříži, či její rozhodčí soud, vystupují jako tzv. appointing authority (volně přeloženo osoba pověřená jmenovat rozhodce či krátce jmenující osoba) a to nejen u nás, ale ve většině států světa. A právě tuto zavedenou praxi se Vrchní soud v Praze pokouší v České republice zcela mimo rámec daný textem zákona zakázat. Dopady takového nestandardního kroku na mezinárodní kredit našeho státu jsou nabíledni.

Na druhou stranu je nutno přiznat, že situace v rozhodčím řízení ohledně spotřebitelských sporů je v naší zemi neudržitelná. Autor tohoto příspěvku se nedávno setkal s případem, kdy jakýsi „naháněč“ či „obchodní zástupce“ podnikatelského subjektu, který se samozvaně rovněž řadil mezi rozhodčí centra, nabízel jedné obchodní společnosti uzavření rámcové smlouvy „o poradenství a dalších službách v arbitráži“, která se vyznačovala hlavně tím, že oslovený subjekt by musel platit poměrně vysoké měsíční platby formálně za tyto „poradenské a servisní“ služby, nicméně ústně mu za to bylo oním „naháněčem“ přislíbeno, že v případných sporech se spotřebiteli na základě rozhodčích doložek takového subjektu bude vždy rozhodováno v jeho prospěch! Předpokládám, že nešlo o pokus podvodu na tomto zájemci, ale že daný subjekt, označme ho pseudorozhodčí centrum, abychom nekřivdili poctivým rozhodčím centrům, takto zřejmě skutečně postupuje. V obchodní arbitráži vyznačující se vyšší odborností a informovaností stran se pseudorozhodčímu centru moc dařit nebude. Není tedy divu, že se zaměřuje právě na působení v oblasti spotřebitelských sporů. Naneštěstí nejde zřejmě o ojedinělý případ.

Přestože výše uvedené může nejednoho čtenáře šokovat, není to ještě důvodem pro přijímání radikálních novelizací či dokonce k eskamotérskému „výkladu“ stávajícího práva státními soudy. Zákon o rozhodčím řízení totiž jednoznačně stanoví, že rozhodovat v rozhodčím řízení může jen subjekt nezávislý a nestranný. A tato podmínka by v takém případě rozhodně splněna nebyla.

Domnívám se, že uvedené praktiky by radikálně omezilo, pokud by každá strana, které je uzavření rozhodčí smlouvy nabízeno, položila příslušnému rozhodčímu centru před podpisem rozhodčí smlouvy následující otázky:

- 1. Zda uzavírá či v minulosti kdykoli uzavřelo rámcové či jiné smlouvy se subjekty, které využívají služby tohoto rozhodčího centra jako appointig authority, tzn. žádají jej na základě uzavřených rozhodčích smluv o ustanovení rozhodce ad hoc pro projednávání jejich sporu. Pokud ano, tak jaké a co je, či bylo, jejich obsahem.
- 2. Zda pobírá nějaká finanční plnění, ať již formálně z jakéhokoli důvodu, od subjektů, které využívají, či kdykoliv v minulosti využily, služby tohoto rozhodčího centra jako appointig authority, tzn. žádají jej na základě uzavřených rozhodčích smluv o ustanovení rozhodce ad hoc pro projednávání jejich sporu.
- 3. Zda v posledním roce žaloby od některého žalobce tvořily více než jednu třetinu či dokonce více než polovinu celkového nápadu žalob, u nichž dané rozhodčí centrum působilo jako appointig authority.
- 4. Zda je dané rozhodčí centrum neziskovou organizací či subjektem založeným za účelem dosahování zisku.

Případně tyto otázky mohou samozřejmě položit právní profesionálové, ať již advokáti či podnikový právníci, takovou osobu zastupující. V případě spotřebitelských sporů pak nezávislé organizace zastupující spotřebitele.

Stejně dotazy by podle mého názoru měli prokazatelně a písemně vznést i jednotliví rozhodci, které určité rozhodčí centrum jmenuje do funkce rozhodce pro řešení nějakého majetkového sporu. Je to opatření, které je, v případě příznivých odpovědí ze strany dané jmenující osoby, zbaví podezření, že v daném sporu nemuseli vystupovat jako osoby nezávislé a nestranné.

Konečně se domnívám, že toto vše by mělo vytvořit dostatečný tlak na sama rozhodčí centra, aby ve formě svého prohlášení zveřejnily odpovědi na výše uvedené otázky. Tak, aby jednoznačně vyloučila jakékoliv pochybnosti o nestrannosti rozhodčích řízení, ve kterých vystupují jako osoby pověřené jmenováním rozhodce. K takovému kroku je tímto autor tohoto článku vyzývá.

Je jasné, že některá centra nebudou na výše položené dotazy reagovat, případně nevydají žádné prohlášení k těmto otázkám. To je však samo o sobě také odpovědí, která bude při rozhodování zájemců o uzavření určité rozhodčí smlouvy jistě zhodnocena.

K obsahu jednotlivých dotazů lze ve stručnosti shrnout následující. Je velmi nepravděpodobné, že bude nestranné rozhodování takového majetkového sporu, kde má rozhodčí centrum, zmocněné v rozhodčí smlouvě k jmenování rozhodce ad hoc, uzavřeno rámcovou smlouvou o zajištění pomoci, poradenství v rozhodčím řízení apod. s jednou ze stran sporu (v praxi nejčastěji samozřejmě se žalobcem). To stejné platí, pokud je rozhodčí centrum na jedné ze stran sporu částečně či úplně finančně závislé, protože od ní dostává určité platby, zpravidla měsíční paušály. Ekonomická závislost jistě bude dána i tehdy, jestliže žaloby od jednoho subjektu tvoří rozhodující část nápadu žalob, u kterých dané centrum působí jako jmenující osoba. Jistěže i u poctivého rozhodčího centra se může stát, že během jednoho roku bude jmenovat rozhodce pro více sporů jednoho žalobce, pokud by však šlo o více než třetinu nápadu, je to podezřelé a pokud bude pocházet od jednoho žalobce více než 50% žalob, je zde ekonomická závislost jednoznačně dána. Hospodářská závislost nepoctivého rozhodčího centra se pak velmi pravděpodobně projeví na rozhodování jím vybraného rozhodce ad hoc. Neboť jen na takovém centru pak záleží, zda rozhodce vybere i příště. Zde jsou na místě obavy, že pokud se rozhodce tlaku nepodřídí, nejspíše již příště vybrán nebude a jako rozhodce bude určován někdo povolnější.

Dovoluji si doufat, že tento příspěvek vyvolá nejen diskusi v odborných kruzích, ale i postupný posun v úrovni poměrů v současné arbitrážní praxi tak, aby v ní začaly působit seberegulační mechanismy, které přinesou nápravu dnešního neutěšeného stavu bez nutnosti násilných a radikálních zásahů zvenčí.

JUDr. Petr Pospíšil

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [JIRÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ČERVEN 2026](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)